МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«_____»_____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійної програми «Фінанси та облік в підприємництві»

на тему: «Шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства»

Здобувача групи Фдн -01к Поліщука Дмитрія Миколайовича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Дмитрій ПОЛІЩУК
(підпис)

Керівник проф. д.е.н. _____ Олексій ЗАХАРКІН
(підпис)

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«29» січня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувача групи Фдн -01к ЦЗДВН
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Поліщука Дмитрія Миколайовича
Тема роботи: «Шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства»

Затверджено наказом по СумДУ № 0568-VI від «22» травня 2024р.

Термін здачі здобувачем завершеної роботи «29» травня 2024р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності підприємств, матеріали з мережі Інтернет тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):
1) Теоретичні основи управління фінансовою діяльністю підприємства;
2) Управління фінансовими ресурсами підприємства як напрямок реалізації його фінансової діяльності
3) Аналіз ефективності здійснення фінансової діяльності на прикладі ПАТ »Техносервіс».

Дата видачі завдання: «29» січня 2024 р.

Керівник ___доц., д.е.н. проф. _____ Олексій ЗАХАРКІН
(підпис)

Завдання прийнято до виконання «29» січня 2024 р. ____ Дмитрий ПОЛІЩУК
(підпис)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
Шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства
Студента Поліщука Дмитрія Миколайовича

Зміст роботи викладено на 47 сторінках, список використаних джерел містить 57 найменувань. Робота містить 2 таблиці, 13 рисунків.

Актуальність теми.

В умовах зростаючої глобалізації та конкуренції, оптимізація фінансової діяльності стає ключовим елементом забезпечення конкурентоспроможності та довгострокової стабільності підприємств. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє компаніям не тільки оптимізувати свої поточні витрати, але й забезпечувати необхідний розвиток, інвестуючи в нові технології та ринки.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність підприємства.

Предметом дослідження є методи та інструменти управління фінансовою діяльністю на підприємстві.

Метою дослідження є аналіз існуючих методик управління фінансами, виявлення проблемних зон у фінансовій діяльності підприємства та визначення оптимальних шляхів їх вирішення.

Методи дослідження – аналіз літератури, статистичний аналіз, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності, аналіз фінансових коефіцієнтів, дедукція, індукція.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядаються теоретичні основи управління фінансовою діяльністю підприємства. У другому розділі проаналізовано принципи управління фінансовими ресурсами підприємства як напрямок реалізації його фінансової діяльності. У третьому розділі проведено аналіз ефективності здійснення фінансової діяльності на прикладі ПАТ «Техносервіс».

Ключові слова: фінансова діяльність, фінансові ресурси, коефіцієнти, ліквідність, платоспроможність, ділова активність.

Рік захисту роботи – 2024.

ЗМІСТ

Вступ 5
1 Теоретичні основи управління фінансовою діяльністю підприємства 7
2 Управління фінансовими ресурсами підприємства як напрямок реалізації його фінансової діяльності 21
3 Аналіз ефективності здійснення фінансової діяльності на прикладі ПАТ «Техносервіс» 30
Висновки 39
Список використаних джерел 41
Додаток А 47

ВСТУП

Актуальність теми.

Актуальність теми «Шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства» обумовлена низкою факторів, які впливають на стабільність та розвиток будь-якої економічної системи. В умовах зростаючої глобалізації та конкуренції, оптимізація фінансової діяльності стає ключовим елементом забезпечення конкурентоспроможності та довгострокової стабільності підприємств. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє компаніям не тільки оптимізувати свої поточні витрати, але й забезпечувати необхідний розвиток, інвестуючи в нові технології та ринки.

З огляду на економічні коливання, які впливають на світові та локальні ринки, здатність підприємства адаптуватися та швидко реагувати на зміни є вирішальним фактором виживання. Це передбачає не тільки реагування на зовнішні виклики, але й внутрішню оптимізацію, особливо у сфері фінансів. Таким чином, підвищення ефективності фінансової діяльності стає не тільки важливою, але й необхідною умовою для кожного підприємства, що прагне займати лідируючі позиції на ринку. Вивчення та впровадження кращих практик фінансового менеджменту, включаючи планування, аналіз, управління активами та пасивами, стають стратегічно важливими аспектами для підприємств усіх форм власності та масштабів діяльності.

Таким чином, дослідження шляхів підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства набуває актуальності як у науковому, так і в практичному аспектах, формуючи теоретичну базу для подальшого розвитку.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність підприємства. Це включає всі процеси, пов’язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства, а також заходи, спрямовані на забезпечення його фінансової стабільності.

Предметом дослідження є методи та інструменти управління фінансовою діяльністю на підприємстві, що включає стратегії оптимізації фінансових потоків,

підходи до покращення управління фінансовими ресурсами та аналізу їх ефективності на прикладі ПАТ «Техносервіс».

Метою дослідження є аналіз існуючих методик управління фінансами, виявлення проблемних зон у фінансовій діяльності підприємства та визначення оптимальних шляхів їх вирішення.

Завдання дослідження:

1) аналіз теоретичних основ управління фінансовою діяльністю підприємства;

2) дослідження існуючих методів управління фінансовими ресурсами на підприємстві;

3) аналіз ефективності фінансової діяльності на прикладі ПАТ «Техносервіс»

4) розробка пропозицій щодо оптимізації фінансової діяльності підприємства;

5) аналіз факторів, що впливають на фінансову стабільність та рентабельність підприємства.

Методи дослідження – аналіз літератури, статистичний аналіз, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності, аналіз фінансових коефіцієнтів, дедукція, індукція.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядаються теоретичні основи управління фінансовою діяльністю підприємства. У другому розділі проаналізовано принципи управління фінансовими ресурсами підприємства як напрямок реалізації його фінансової діяльності. У третьому розділі проведено аналіз ефективності здійснення фінансової діяльності на прикладі ПАТ «Техносервіс».

Під час розробки кваліфікаційної роботи було залучено широкий спектр джерел. Основу інформаційного фонду склали матеріали наукових монографій та аналітичні статті з українських та міжнародних періодичних видань, матеріали фінансової звітності, інформація з мережі Інтернет.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Фінанси підприємств відіграють ключову роль у фінансовій інфраструктурі країни, що вказує на їхнє основне місце у системі фінансових взаємовідносин в суспільстві. В рамках суспільного виробничого процесу, фінанси підприємств не тільки сприяють створенню матеріальних та нематеріальних цінностей, але й відіграють значну роль у формуванні основних економічних показників, таких як валовий внутрішній продукт та національний дохід. Ефективність фінансів підприємств має прямий вплив на можливості держави задовольняти потреби своїх громадян, а також на забезпечення фінансової стабільності країни в цілому. Таким чином, здорова фінансова діяльність підприємств є фундаментальною для стабільності та процвітання національної економіки. Поза фінансовою діяльністю підприємства зазвичай існують інші види діяльності (рис.1.1)

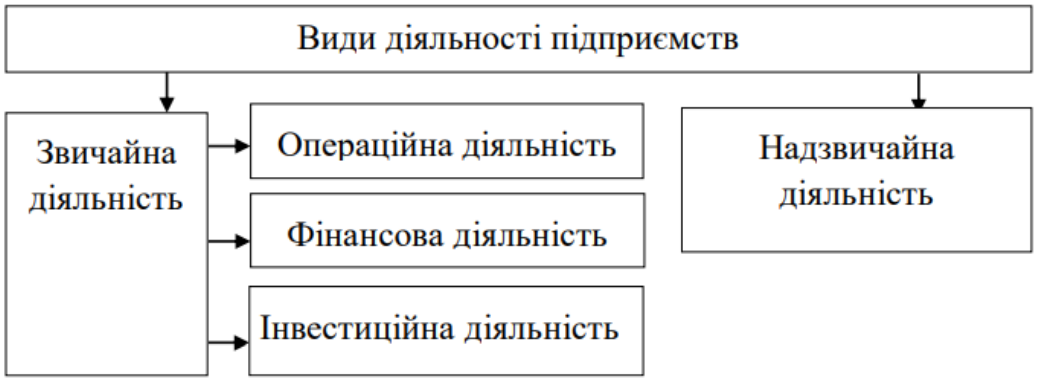

Рисунок 1.1 – Види діяльності підприємства [44]

На рівні суб'єкта підприємництва згідно з П(С)БО виділяють такі види діяльності (рис. 1.2): операційна, фінансова, інвестиційна.

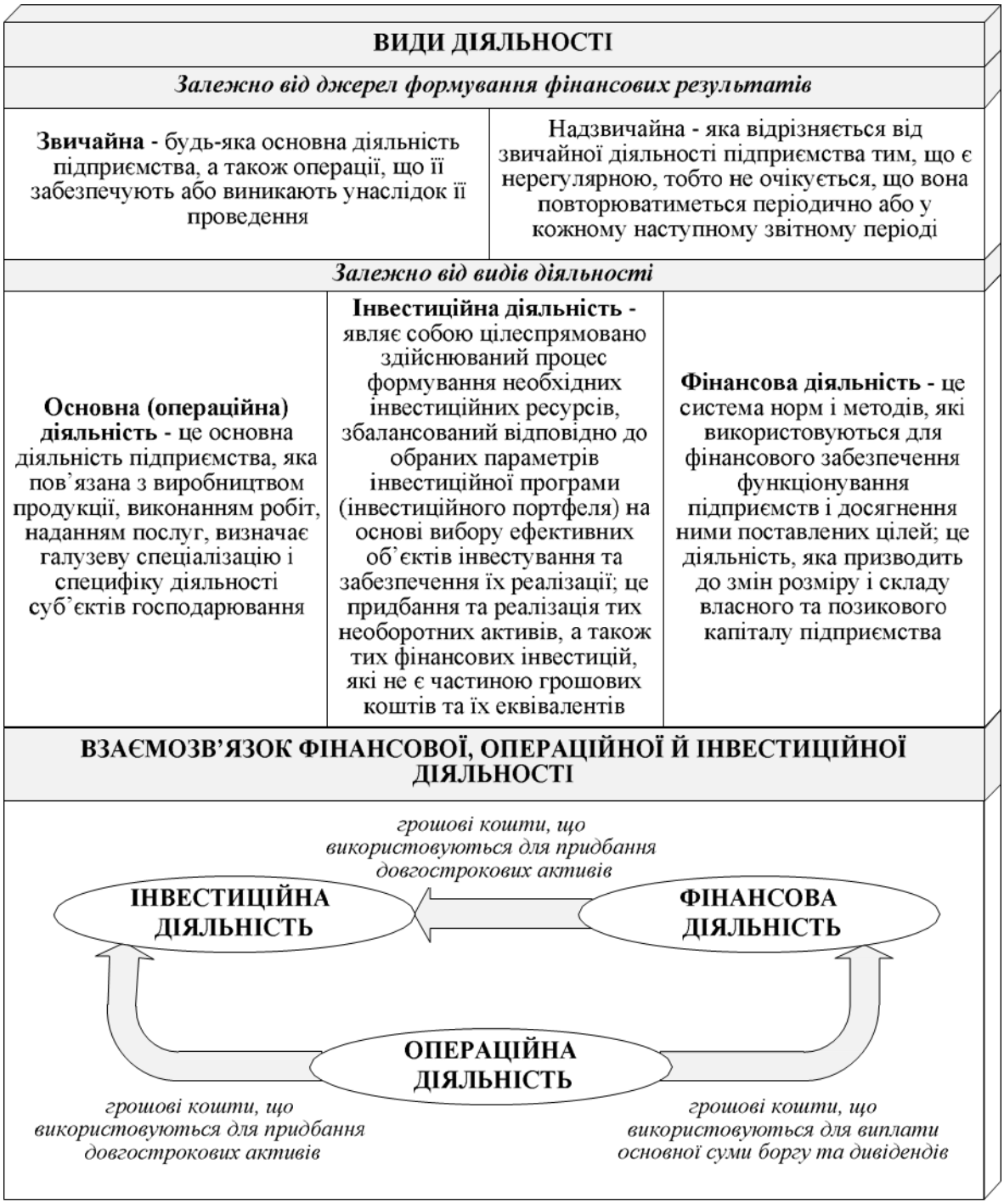

Рисунок 1.2 – Класифікація видів діяльності суб'єктів підприємництва, їх взаємозв'язок та взаємодія [15]

Операційна діяльність є основною сферою діяльності підприємства, що включає виробництво продукції, виконання робіт або надання послуг. Вона визначає галузеву спеціалізацію та характер діяльності суб'єктів господарювання.

Інвестиційна діяльність представляє собою цілеспрямований процес формування потрібних інвестиційних ресурсів. Цей процес збалансований згідно обраних параметрів інвестиційної програми або інвестиційного портфеля. Вона включає в себе вибір ефективних об’єктів інвестування та забезпечення їх реалізації, включаючи придбання та реалізацію необоротних активів і фінансових інвестицій, що не є грошовими коштами або їх еквівалентами.

Фінансова діяльність охоплює систему норм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей. Це включає в себе дії, спрямовані на зміну розміру і структури власного та позикового капіталу підприємства.

Організаційна та управлінська робота на підприємствах вкладають особливий акцент на фінансову діяльність, оскільки від неї залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвиток підприємства. Вона також відповідає за виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Успішна інвестиційна та операційна діяльність підприємства можлива лише за умови наявності надійного фінансового фундаменту, що передбачає наявність достатнього обсягу капіталу. Фінансування, у свою чергу, забезпечує мобілізацію необхідних фінансових ресурсів для виконання планових завдань. Фінансування є основною складовою фінансової діяльності в широкому розумінні.

Рух грошових коштів, що відбувається внаслідок фінансової діяльності, відображається у фінансовій звітності як «довгострокові зобов'язання» та «поточні зобов'язання». Наприклад, це може бути отримання та погашення позичок, надходження власного капіталу або виплата дивідендів.

Організація фінансової діяльності підприємства спрямована на підвищення ефективності виробництва товарів або надання послуг. Через специфіку фінансової діяльності її вплив на процеси генерації вартості підприємства та коливання цієї вартості є значущим. Оптимізація структури капіталу, або оптимізація фінансування, сприяє зменшенню витрат на його залучення і створює фінансову базу для успішної операційної та інвестиційної діяльності.

Однією з ключових причин кризового стану багатьох вітчизняних підприємств є неналежне виконання фінансовими службами покладених на них функцій та завдань. Це включає відсутність або недостатній рівень фінансового планування та аналізу, а також недосконалу управлінську та організаційну структуру. Звернемо увагу на дослідження еволюції терміну «фінансова діяльність підприємства» у працях українських економістів.

Таблиця 1.1 – Еволюція поняття «фінансова діяльність підприємств» в роботах українських вчених-економістів

Автор(и)	Визначення	Рік
Терещенко О.О. [44]	фінансова діяльність стосується процесу зміни розміру і структури власного та запозиченого капіталу, зокрема, дії, спрямовані на фінансування діяльності підприємства. У широкому розумінні, фінансова діяльність охоплює всі заходи, пов'язані зі збором капіталу, його використанням, ростом вартості та поверненням	2003
Черненко Л.В. [49]	Фінансову діяльність слід структурувати так, щоб управління фінансами приймало найбільш ефективні рішення в умовах обмежень, таких як обмежені фінансові ресурси підприємства та особливості бізнес-середовища	2004
Турило А.М. [44]	Фінансова діяльність означає вплив на розмір та структуру власного та запозиченого капіталу підприємства	2007
Філіна Г.І. [47]	Фінансова діяльність суб'єкта господарювання - це процес формування та ефективного використання його фінансових ресурсів, який базується на обґрунтованих управлінських рішеннях	2009
Кравчук О.М., Лещук В.П. [36]	Фінансова діяльність означає проведення заходів, що впливають на обсяг та структуру власного та запозиченого капіталу підприємства	2009
Бедринець М.Д., Довгань Л.П. [14]	Фінансова діяльність у «широкому» розумінні описується як комплекс заходів та методів, що використовуються для забезпечення фінансової стійкості та досягнення мети підприємствами	2018
Монаєнко А.О. [46]	Виконання фінансових зобов'язань перед державою включає в себе вчасну сплату податків і інших платежів до бюджету та позабюджетних фондів, а також виконання зобов'язань перед банками та іншими учасниками господарської діяльності	2019
Салівончик І.М. [31]	Фінансова діяльність спрямована на вплив на економічні та виробничі процеси підприємства. Чітко визначений фінансовий механізм сприяє поліпшенню організації фінансової діяльності та регулює процес формування та втілення управлінських рішень у фінансовій сфері підприємства	2020

Отже, на основі еволюції визначень поняття «фінансова діяльність» можна окреслити такі завдання, як показано на рисунку 1.3:

- аналіз структури власного капіталу та визначення змін, що відбуваються;

- встановлення відношення між власним та запозиченим капіталом;

- ухвалення управлінських рішень з питань фінансового забезпечення функціонування підприємства;

- виконання фінансових зобов'язань перед державою щодо сплати податків та інших платежів до бюджету та позабюджетних фондів.

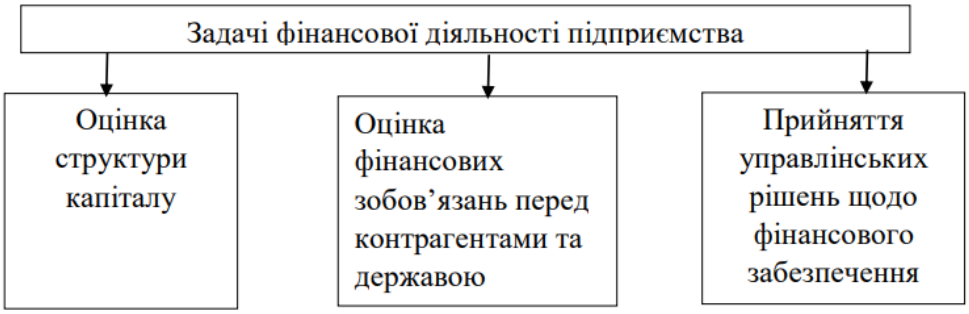

Рисунок 1.3 – Групування задач фінансової діяльності підприємства [44]

Виходячи з інформації, представленої на рис. 1.3, можна зробити висновок, що ухвалення управлінських рішень повинно ґрунтуватися на оцінці структури капіталу та оцінці фінансових зобов'язань перед контрагентами та державою. Всі завдання фінансової діяльності підприємства можна розділити на завдання оцінки структури фінансів та ухвалення управлінських рішень. Проте без адекватної оцінки фінансової діяльності на конкретний часовий період неможливо прийняття вірного управлінського рішення, тому висувається на перший план завдання правильної оцінки фінансової діяльності підприємства та ресурсів, що на неї витрачаються, як показано на рис. 1.4.

Перед ухваленням управлінського рішення важливо мати своєчасний доступ до інформації, яка ґрунтується на різноманітних аспектах: науковому (методологічному), кадровому, програмному та правовому забезпеченні. Наукове (методологічне) забезпечення охоплює повний спектр методів та підходів до оцінки

фінансової діяльності підприємства, який базується на наукових принципах та системному підході.

Рисунок 1.4 – Види забезпечення при проведенні оцінки фінансової діяльності підприємства [47]

Програмне забезпечення включає в себе використання технічних засобів, таких як пристрої та прилади, для проведення оцінки фінансової діяльності підприємства. З методологічного і програмного забезпечення випливає необхідність у кадровому забезпеченні, що означає наявність кваліфікованих працівників з глибоким теоретичним багажем та навичками роботи з прикладними програмами. Щодо організаційного забезпечення, це означає організацію роботи всіх економічних служб підприємства та ухвалення правильних рішень щодо подальшої діяльності підприємства з використанням правового забезпечення.

Отже, підсумовуючи вищевказане, можна виділити основні результати огляду наукових джерел щодо визначення сутності, мети та завдань оцінки фінансової діяльності підприємств. Після проведення огляду еволюції поняття «фінансова діяльність підприємств» у дослідженнях вітчизняних економістів, виявлено основні групи завдань фінансової діяльності підприємств. Зокрема, визначено, що

прийняття управлінських рішень повинно ґрунтуватися на оцінці структури капіталу та оцінці фінансових зобов'язань перед контрагентами та державою.

Оцінка фінансової діяльності підприємства потребує різних видів забезпечення: наукового, технічного, кадрового, організаційного та правового. Однак, незважаючи на важливість використання кожного з видів забезпечення, головною пріоритетністю виступає своєчасне надходження інформації. Питання інформаційної компоненти буде розглянуто автором більш детально в наступному підпункті.

У період нестабільної економічної ситуації та невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування економічних суб'єктів стає критично важливим удосконалення управління організацією діяльності підприємства.

Кожен суб'єкт підприємницької діяльності потребує раціонального використання наявних фінансових ресурсів, що визначає ефективність його діяльності. Ця ефективність залежить від своєчасності та повноти фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання, а також від інших чинників.

У науковій літературі можна знайти безліч визначень поняття «фінансова діяльність підприємства», які відображають різні аспекти фінансово-господарського стану. Проте важливо відзначити, що відсутність єдиного погляду на сутність цієї дефініції ускладнює теоретико-прикладні процеси організації ефективної фінансової діяльності, і, отже, вимагає уточнення. У таблиці наведено наукові і нормативно-правові аспекти цієї дефініції.

Таблиця 1.2 - Аналіз сутності поняття «фінансова діяльність підприємства»

Автори, джерела	Визначення	Коментар
Господарський кодекс України [25]	Фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування у сфері фінансів і страхування	Діяльність, пов'язана з фінансовим посередництвом
П(С)БО, Мартюшева Л. С., Меренкова Л. О. [39]	Діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства (який не є результатом операційної діяльності)	Діяльність, пов`язана із формуванням та розподілом фінансових ресурсів підприємства
Аранчій І. В. [13]	Особливий вид діяльності персоналу підприємства з формування та використання фінансових ресурсів. Фінансова діяльність повинна бути організована так, аби рішення, що приймаються з управління фінансами, були найефективніші за наявних обмежень, якими є брак коштів у підприємства та особливості середовища бізнесу	Фінансова діяльність розглядається як діяльність персоналу підприємства, що направлена на прийняття найефективніших рішень з управління фінансовими ресурсами
Азаренко Г. М. [9]	Діяльність суб'єкта господарювання, що реалізується шляхом використання відповідних форм і методів фінансового забезпечення функціонування підприємств для досягнення ними основної мети – отримання доходів	Діяльність, що забезпечує функціонування підприємства шляхом використання фінансових інструментів
Поддерьогін А. М. [48]	Система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей	Діяльність, спрямована на досягнення тактичних і стратегічних цілей
Бердар М. М. [15]	Діяльність, пов'язана з організацією фінансів підприємства та здійснення відповідно до цілей і завдань стратегії економічного розвитку господарюючого суб`єкта. Ця діяльність пов'язана із формуванням активів та фінансової структури капіталу	Діяльність щодо формування економічних та фінансових ресурсів, спрямована на реалізацію стратегії економічного розвитку підприємства
Загородній А. Г. [27]	Діяльність, спрямована на забезпечення фінансовими ресурсами поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства	Метою діяльності є забезпечення підприємства фінансовими ресурсами
Зятковський І. В. [34]	Діяльність суб'єкта господарювання, пов'язана з мобілізацією фінансових ресурсів, необхідних для виконання завдань, які поставив перед ним його засновник	Під фінансовою діяльністю розуміється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення потреб власника

Систематизація понять, представлених у таблиці, сприяє уточненню цієї економічної категорії. На нашу думку, під фінансовою діяльністю підприємства слід розуміти цілеспрямований процес формування та ефективного використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності. Цей процес орієнтований на ефективне функціонування і розвиток відповідно до обраної фінансової стратегії.

Виходячи з визначеного, можна сформулювати основні завдання, які стоять перед підприємством і спрямовані на досягнення його тактичних і стратегічних цілей:

- Пошук можливостей для зниження витрат та збільшення доходів
- Підвищення рентабельності та фінансової стійкості
- Забезпечення необхідного рівня платоспроможності
- Контроль за розподілом і використанням фінансових ресурсів
- Фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності та інше.

Фінансова діяльність втілює свої цілі та завдання через фінансове планування та прогнозування, аналіз та контроль господарської діяльності, а також операційну (поточну) фінансово-економічну роботу. Різноманіття напрямків діяльності великих організацій призводить до формування системи цілей. Наприклад, структури, які спрямовані на отримання прибутку, повинні встановити цілі, що стосуються частки ринку, розробки нової продукції, підвищення якості послуг, набору та підготовки менеджерів, зростання соціальної відповідальності і т. д. З іншого боку, некомерційні організації формують цілі, зорієнтовані переважно на соціальну відповідальність. Важливо підкреслити, що будь-яка орієнтація, визначена метою, пронизує всі подальші рішення керівників підприємств, організацій та установ. При цьому мета має бути встановлена для кожного виду діяльності, яку компанія вважає важливою, і виконання якої вона буде контролювати.

Залежно від специфіки сфери та видів діяльності, підприємство може встановлювати стратегічні, тактичні та оперативні цілі (рис. 1.5).

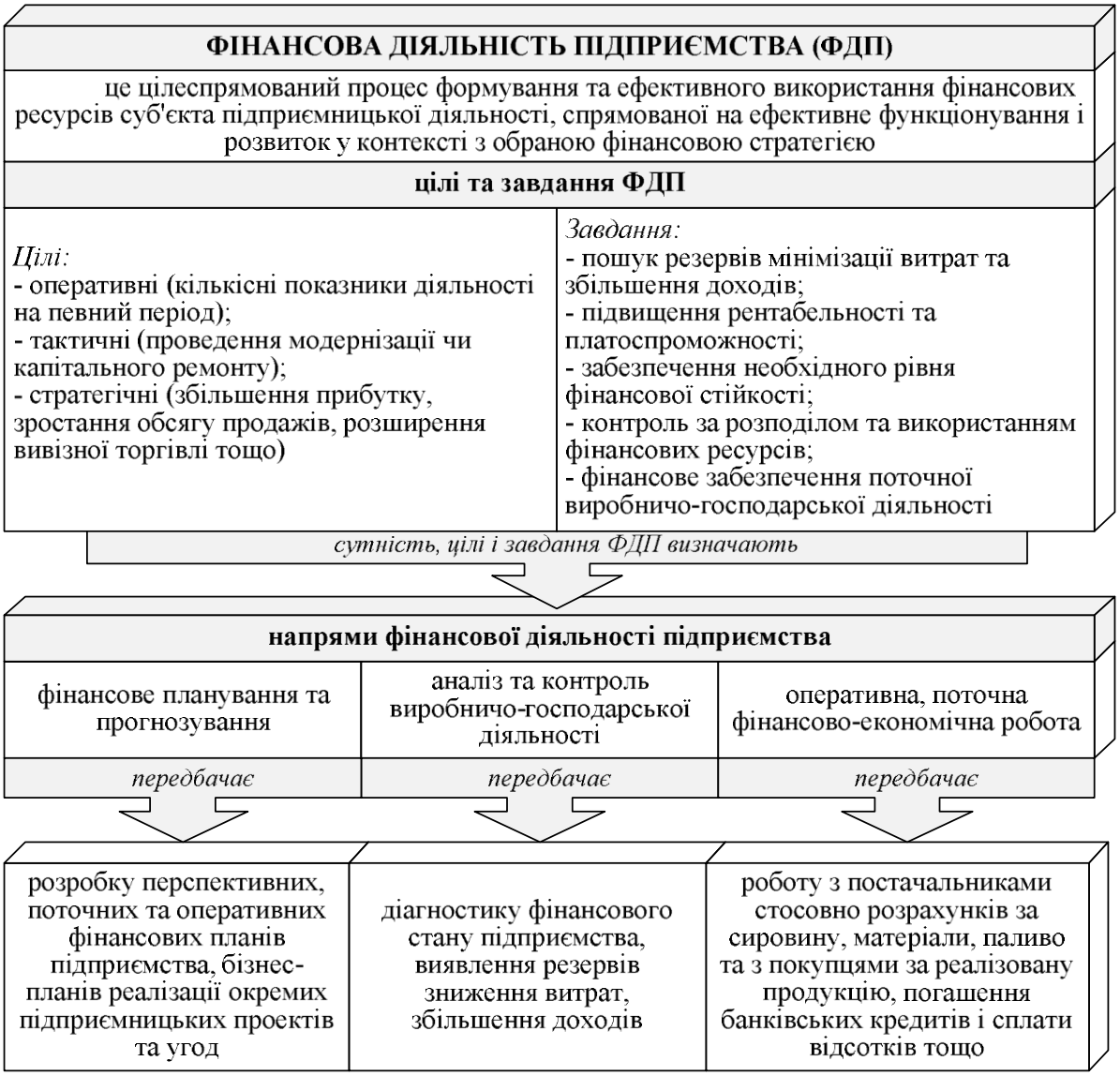

Рисунок 1.5 – Суть, цілі, завдання та напрями фінансової діяльності підприємства [39]

Стратегічні цілі спрямовані на розв'язання довгострокових проблем, які вносять нові можливості або змінюють напрямок розвитку, суттєво впливаючи на життя та імідж підприємства. Наприклад, ці цілі можуть передбачати досягнення лідерства у своїй галузі, виходу на міжнародні ринки або революційне оновлення виробничих потужностей. Стратегічні цілі формують характер діяльності на довгий термін і вимагають значних інвестицій. Вибір стратегії фірми є відповідальним і важливим процесом, що передбачає глибокий аналіз можливих варіантів і обґрунтування обраного шляху. У стратегічних цілях відображається зміст

практичного менеджменту фірми, його соціальна вага, рівень спрямованості на задоволення потреб персоналу та суспільства в цілому, а також взаємодія з різними соціальними групами.

Тактичні цілі представляють собою проміжні кроки, спрямовані на досягнення стратегічних цілей, такі як часткове оновлення основних засобів, їх модернізація або капітальний ремонт.

Оперативні цілі формуються на основі стратегічного розвитку фірми і реалізуються в межах стратегічних принципів і поточних завдань. Якщо стратегічні цілі визначають якісні характеристики існування фірми, то оперативні цілі, навпаки, зосереджені на конкретних показниках діяльності протягом певного періоду. При наданні переваги стратегічним цілям над поточними, керівництво орієнтує підрозділи та персонал на досягнення довгострокового комерційного успіху та високих стандартів діяльності. На відміну, спрямованість головним чином на поточні результати та успіхи вказує на відсутність перспектив для фірми у світі ефективного та цивілізованого бізнесу. Таким чином, оперативні цілі, спрямовані на вирішення поточних проблем, описують результати, необхідні для досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства.

На визначення цілей впливає різноманіття факторів, які можна розділити на такі категорії:

- побажання керівництва підприємства (власників і топ-менеджерів);
- можливості підприємства та його структурних підрозділів, а також загальна корпоративна культура;
- стан зовнішнього середовища, у якому діє підприємство [35].

Ефективність фінансової діяльності підприємства значною мірою залежить від якості та обґрунтованості постановки цілей. Тому вимоги до якості цільових орієнтирів стають дедалі вищими. Основні критерії, які враховуються у визначенні якості цілей, включають такі:

- їх конкретність та вимірюваність, що дозволяє чітко оцінити досягнення результатів;

- досяжність, яка передбачає відповідність можливостям підприємства та врахування стану зовнішнього середовища;

- значущість, яка визначається підвищеним інтересом та важливістю цілей для власників, керівництва та персоналу в цілому;

- сполучність, яка забезпечує взаємозв'язок між усіма цілями підприємства та його структурними підрозділами;

- повнота, яка передбачає охоплення всіма напрямами фінансової діяльності підприємства та всіх його структурних підрозділів.

Для кожного підприємства процес формування організаційних цілей є складним та вимагає значних зусиль, але в ньому можна виділити спільні етапи, які характеризують будь-якого суб’єкта підприємницької діяльності. Ці етапи включають:

- аналіз факторів, що впливають на постановку цілей;
- визначення загальної мети організації;
- розподіл загальної мети на конкретні напрями та види діяльності, терміни та інші характеристики;
- розробку цілей для структурних підрозділів підприємства.

Бажання керівництва підприємства потребує чіткої формалізації. Це допомагає якісно визначити організаційні цілі та досягти їх з найбільшою ефективністю. Формування цілей і завдань функціонування та розвитку підприємств відбувається з урахуванням основних напрямів фінансової діяльності. Розглянемо ці напрями детальніше.

Фінансове планування та прогнозування відіграють ключову роль у фінансовій діяльності підприємства, оскільки на їх основі визначається загальна потреба у грошових коштах, необхідних для нормального функціонування та розвитку виробничо-господарської діяльності.

Аналіз та контроль виробничо-господарської діяльності підприємства спрямовані на діагностику його фінансового стану і мають на меті виявлення недоліків та мінімізацію помилок, виявлення та ефективне використання внутрішньогосподарських резервів, збільшення доходів та прибутків, зниження виробничих витрат та

підвищення рентабельності. Ці матеріали становлять основу для фінансового планування та прогнозування.

Оперативна, поточна фінансово-економічна діяльність охоплює широкий спектр робіт, пов'язаних з управлінням економіко-фінансовими аспектами щоденної діяльності підприємства. Ця робота починається з взаємодії з постачальниками і завершується вирішенням питань щодо розрахунків з усіма кредиторами. Це включає в себе різноманітні фінансові операції.

Фінансова діяльність включає в себе управлінські аспекти фінансами підприємства, такі як планування та організація фінансів, ведення обліку фінансових ресурсів, аналіз і контроль ефективності їх використання, регулювання доходів і витрат, а також заохочення досягнення позитивних результатів у виробництві.

Фінансова робота включає процедури різного рівня складності та ступеня відповідальності [35]. На першому рівні приймаються стратегічні фінансові рішення, що стосуються перспектив розвитку та поточної діяльності, використання фінансових ресурсів та реалізації фінансової політики. Розробка стратегії і політики розвитку належить до завдань вищого рівня складності і відповідальності, які вирішує фінансовий топ-менеджмент підприємства і може бути делегована нижчим ланкам управління залежно від організаційно-управлінської структури.

Другий рівень передбачає виконання різноманітних фінансових операцій, оформлення документації, складання звітів, тобто вирішення технічних завдань бухгалтерської, фінансової та економічної служби. Деякі з цих завдань можуть бути делеговані працівникам інших підрозділів підприємства.

Дослідження М. Сатклiффа та М. Доннеллана вказують на те, що більшість підприємств стикаються з конфліктами у двох сферах у своїй діяльності [35]. Вони вважають, що управління і стратегія мають велике значення, але водночас необхідно зосереджуватися на основних аспектах фінансової діяльності та бухгалтерського обліку. Результати їх дослідження, проведеного на основі даних компанії Accenture, показали, що існують п'ять ключових фінансових навичок, які сприяють покращенню якості діяльності підприємства. Ці навички можна представити у вигляді стовпців, на яких ґрунтується фінансова структура організації (рис. 1.6).

Рисунок 1.6 - Організація високоефективної фінансової діяльності [35]

Організація фінансової діяльності за таким сценарієм сприятиме зменшенню ризиків і підвищить рівень фінансово-економічної безпеки суб’єктів господарювання. Фінансова служба в підприємстві є складовою його організаційної структури, тому вплив на неї має організаційно-управлінська структура підприємства. Її ефективне функціонування в рамках прийнятої моделі сприяє успішності не лише окремих структурних підрозділів, але й всього суб’єкта господарювання. У ринковому середовищі фінансова структура організації повинна сприяти створенню культури, спрямованої на створення вартості, покращення управління якістю, капіталом і підприємницькими ризиками. Більше того, до функціонування фінансової служби пред'являють вимоги власники підприємства, інвестори, органи нормативно-правового регулювання, постачальники і замовники. Це обумовлює специфіку вимог до організації цього структурного підрозділу, яка повинна здійснювати свою діяльність у межах видів діяльності, відповідати стратегії функціонування і розвитку суб’єкта підприємництва та умовам господарювання на ринку.

2 УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НАПРЯМОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В нинішніх економічних реаліях кожна компанія сама визначає, з яких джерел здобувати фінансування для своєї діяльності. Вибір падає на ті джерела, які найлегше доступні та найбільш вигідні для використання. В практичних умовах часто складно призначити фінансування з певного джерела для придбання специфічних активів, відповідно до їх терміну використання, тому компанії зазвичай використовують різноманітні джерела для фінансування різних активів. Це дозволяє підтримувати гнучкість у розподілі фінансових ресурсів та підвищує ефективність використання активів і капіталу. Детальніше про схему залучення фінансів під різні умови можна знайти на рис. 2.1.

Згідно з представленою схемою, фінансові ресурси компанії можна класифікувати на два основні типи: власні та залучені. Власні ресурси — це ті кошти, які вже належать підприємству і можуть бути використані ним з мінімальними затратами в будь-який час. Це включає частину чистого прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства після виплати дивідендів та інших обов'язкових платежів. Також до власних ресурсів відносяться амортизаційні відрахування, які використовуються для фінансування оновлення основних фондів в міру їх зносу і які, одночасно, зменшують величину оподатковуваного прибутку, знижуючи собівартість виробленої продукції. Крім того, до власних ресурсів відносять нерозподілений прибуток, який залишається в компанії після розподілу минулих прибутків. Особливе місце займають кошти акціонерів у приватних акціонерних товариствах, де обмежене коло акціонерів вносить свої кошти без залучення публічного фінансування. Залучені ресурси, навпаки, це кошти, які підприємство отримує ззовні як додаткове фінансування.

Залучені фінансові ресурси класифікуються за двома основними критеріями: вони можуть надходити у формі власності або ж бути мобілізовані через фінансові ринки на умовах платності, зворотності, та терміновості, що характеризує кредитні відносини.

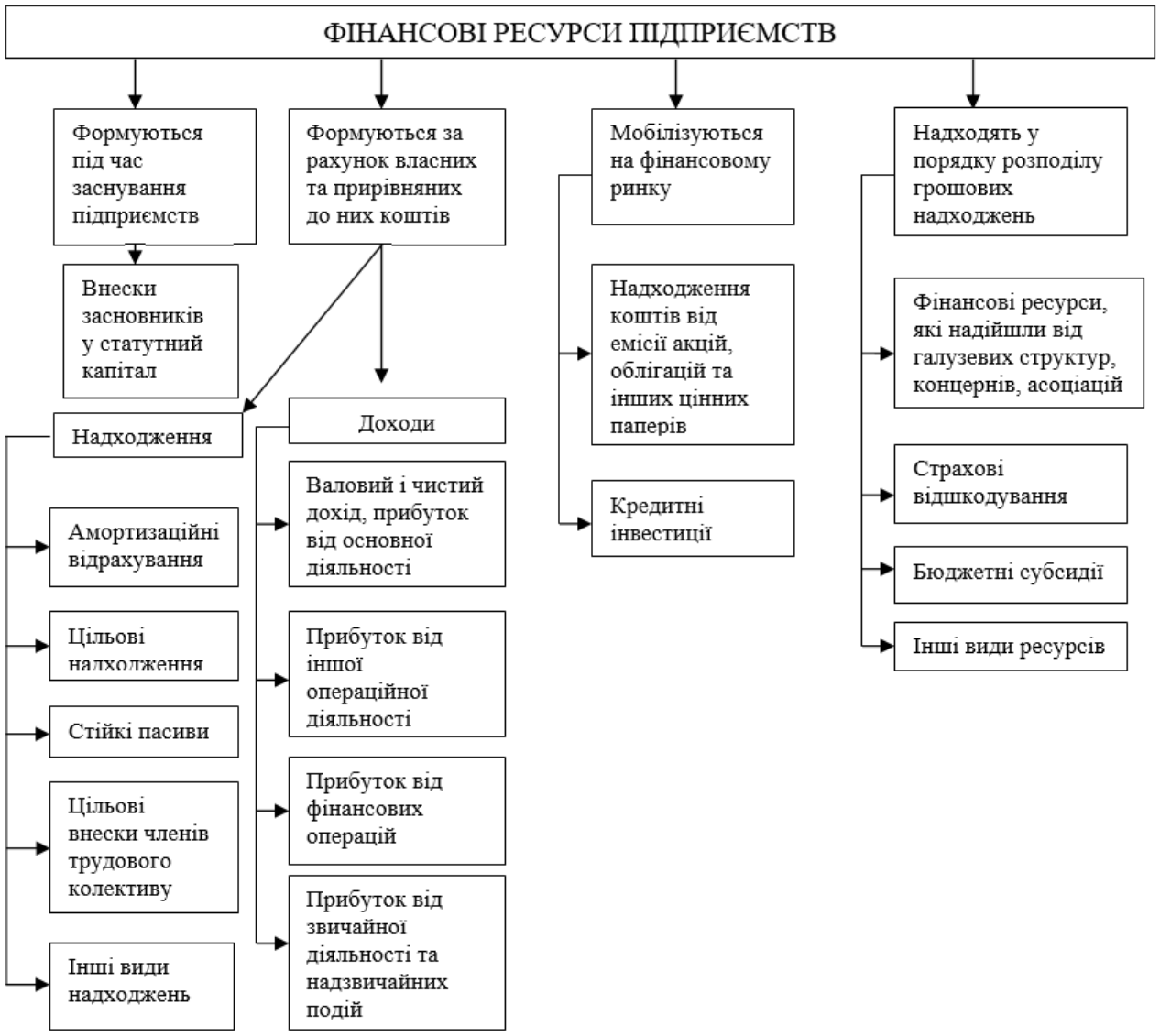

Рисунок 2.1 – Узагальнена схема формування фінансових ресурсів [20]

У ситуації ринкової нестабільності, самофінансування залишається одним з найбільш реалістичних і доступних методів фінансової підтримки діяльності промислових організацій, завдяки своїй відносній надійності. Тим не менш, для багатьох промислових підприємств, які в значній мірі покладаються на власний капітал, може настати момент, коли власних ресурсів виявляється недостатньо для повного самофінансування. У таких обставинах може бути корисним вдатися до альтернативних методів, таких як цільове фінансування, пільгове фінансування або оренда. Однак ці варіанти часто бувають недоступні для середніх та особливо для малих підприємств. Державна підтримка також може стати варіантом, але під час

економічних криз її можливості зазвичай обмежені. Таким чином, самофінансування продовжує бути ключовим джерелом фінансових ресурсів для підприємств.

Формування статутного капіталу акціонерного товариства здійснюється шляхом емісії акцій на визначену суму. В публічних акціонерних товариствах статутний капітал поділяється на визначену кількість акцій, які відображають закріплені права учасників компанії. Цей капітал формується з номінальної вартості всіх акцій, куплених акціонерами. Окрім цього, статутний капітал визначає мінімальний обсяг майна акціонерного товариства, що слугує гарантією для захисту інтересів кредиторів.

Фінанси публічного акціонерного товариства охоплюють фінансові відносини, що існують на всіх етапах його життєвого циклу — від моменту заснування через розгортання діяльності, до реорганізації та ліквідації. Статутний капітал ПАТ становить мінімальний обсяг майна компанії, що забезпечує захист інтересів кредиторів, гарантуючи виконання компанією своїх зобов'язань. Цей капітал формується з акцій, кількість яких зазначена у статуті товариства.

Чисті активи публічного акціонерного товариства визначаються на основі законодавства, використовуючи дані бухгалтерського обліку. Їх загальна вартість розраховується шляхом віднімання всіх зобов'язань товариства, за винятком зобов'язань по акціях. Співвідношення між чистими активами та статутним капіталом відображає фінансовий стан компанії: якщо вартість активів менша за статутний капітал, організація має скоротити частину свого статутного капіталу для відновлення балансу. У випадку, коли вартість активів нижча за мінімально допустимий статутний капітал за законом, компанія може бути підлягає ліквідації.

Зміни у статутному капіталі акціонерного товариства можуть здійснюватися через збільшення від прибутків або додаткових внесків від засновників, або через його зменшення. Усі такі зміни потребують ухвалення на загальних зборах більшістю голосів та набувають законної сили після реєстрації відповідних змін у реєструючих органах. Збільшення статутного капіталу можливе лише після повної оплати вже оголошеного капіталу. Це зростання зазвичай відбувається за рахунок випуску нових акцій або підвищення їхньої номінальної вартості. Додатковий

випуск акцій відбувається після загальних зборів, де затверджуються підсумки попередньої емісії та вносяться необхідні зміни у статутний капітал компанії. Таким чином, статутний капітал слугує визначенням вартості організації на ринку.

Керування структурою залучених фінансових ресурсів становить одну з ключових функцій управління будь-якої компанії. Збільшення обсягу позикових коштів може сприяти підвищенню рентабельності власного капіталу акціонерів, адже отриманий прибуток розподіляється серед меншої кількості власників, що призводить до зростання прибутку на кожну інвестовану одиницю капіталу. Паралельно, використання залучених коштів розширює можливості для розвитку компанії, оскільки дозволяє інвестувати у нові проекти за умови обмеженості власних фінансів. Окрім того, включення витрат по відсотках за позиками до складу операційних витрат створює так званий «борговий щит», що забезпечує податкову економію, оскільки ці витрати зменшують оподатковуваний прибуток.

З іншого боку, збільшення частки позикових ресурсів веде до наростання обов'язкових виплат за процентами, які підприємство мусить здійснювати незалежно від фінансових досягнень. Це обтяжує компанію додатковими ризиками для акціонерів, оскільки фінансове навантаження стає важчим при невдалих фінансових періодах. Тому, важливим аспектом ефективного управління фінансовими ресурсами є не тільки оцінка поточної віддачі від залучених коштів, але й аналіз та оптимізація балансу між власними та позиковими ресурсами. Це дозволить забезпечити максимальну прибутковість із збалансованим рівнем ризику.

На ілюстрації 2.2 представлено ключові джерела позикового капіталу підприємства, які класифікуються на внутрішні та зовнішні категорії.

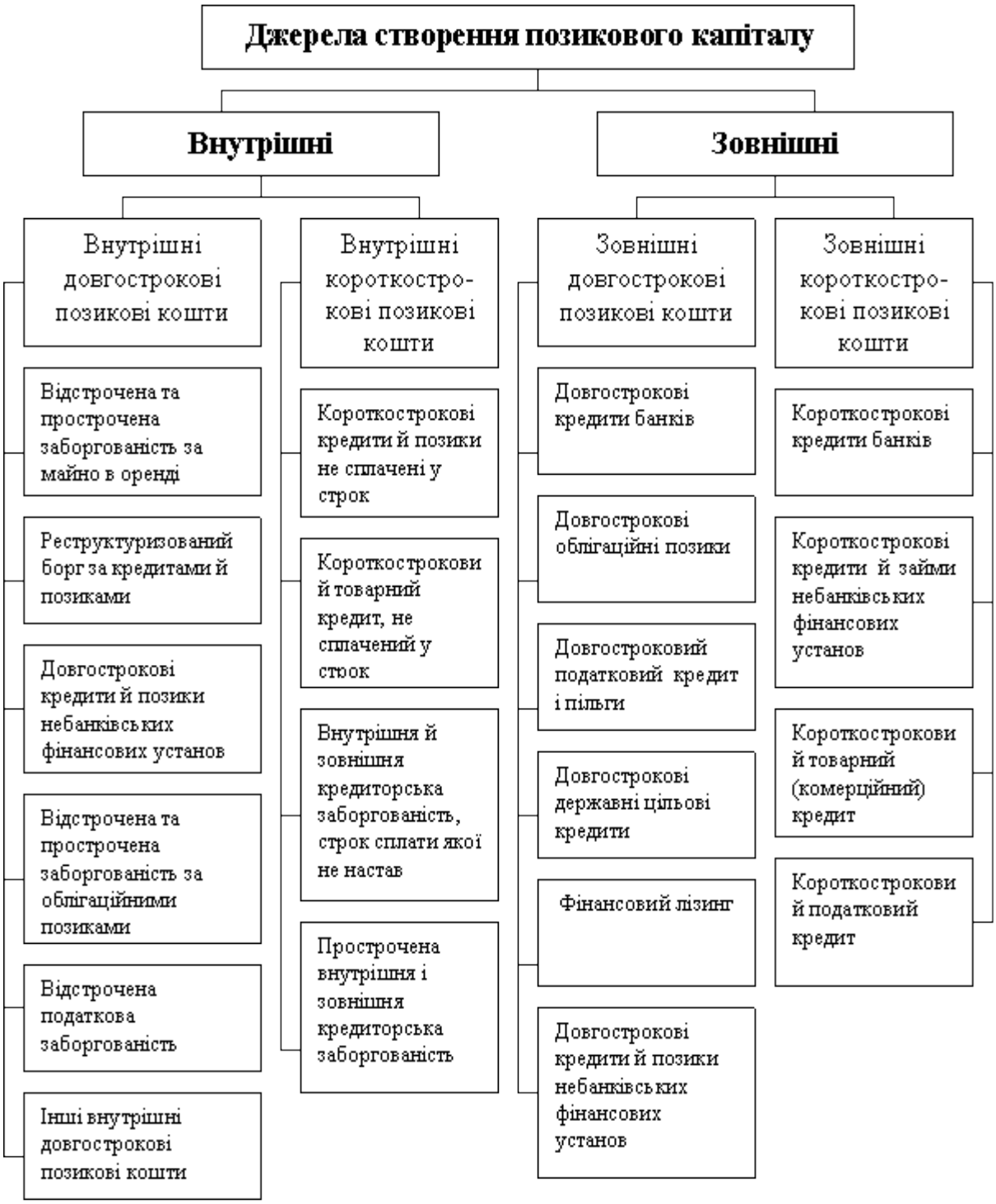

Рисунок 2.2 – Джерела формування позикових фінансових ресурсів [23]

Банківські кредити виступають як одне з основних джерел формування фінансових ресурсів для бізнесу. Якщо компанія довгий час демонструє надійність як позичальник, банки можуть запропонувати кредити на більш вигідних умовах. Для великих промислових корпорацій, окрім банківських кредитів, можливість розміщення облігацій також є привабливим варіантом для залучення фінансів.

Розміщення облігацій може пропонувати кращі умови за термінами та обсягами ресурсів, порівняно з банківським кредитуванням, що робить цей метод особливо ефективним для масштабних проєктів та розвитку.

Управління позиковим капіталом вимагає ретельного балансування між обсягом залучених коштів та підтримкою фінансової стійкості підприємства. Основне завдання полягає в тому, щоб визначити такий рівень позикових ресурсів, який би сприяв зростанню рентабельності активів компанії, не піддаючи її надмірним фінансовим ризикам. Важливо знайти оптимальне співвідношення між власними та позиковими коштами.

При розробці структури капіталу компанії критично важливо провести детальний аналіз особливостей кожного виду ресурсів. Власний капітал, з одного боку, має ряд переваг: його простіше залучати, він несе менший фінансовий ризик і забезпечує незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Ці фактори сприяють зміцненню фінансової стійкості підприємства. Однак основним обмеженням власного капіталу є його обмежений обсяг, що може стати перешкодою для швидкого розвитку компанії. Виключне спирання на власні кошти обмежує потенціал для розширення та збільшення прибутків, оскільки великі інвестиції часто вимагають залучення значних обсягів фінансування, які можуть перевищувати доступний власний капітал. Тому, для підтримки росту та розвитку бізнесу, компаніям часто потрібно вдаватися до залучення позикових коштів, які дозволяють масштабувати операції та впроваджувати нові проекти, не зважаючи на ризики та зобов'язання, які це може нести.

Фінансовий леверидж, або фінансовий важіль, є ключовим інструментом в руках фінансового менеджменту, що має на меті максимізацію рентабельності власного капіталу за певного рівня фінансового ризику, особливо у умовах ринкової невизначеності. Цей процес включає управління активами та пасивами з метою збільшення прибутків компанії. Леверидж дозволяє з невеликих змін у структурі капіталу отримувати значні зміни у фінансових результатах.

Формула для визначення фінансового левериджу в класичному вигляді виглядає так:

$$ЕФВ = (1-t)\cdot(ЕР - i_{сер})\cdot\frac{ЗК}{ВК}, \quad (2.1)$$

де: Ставка податку на прибуток (t) – Як було зазначено, ставка податку на прибуток впливає на ефективність використання фінансового левериджу. На сьогодні ставка податку на прибуток становить 18%. Високий податок на прибуток зменшує ефект використання позикових коштів, адже частина прибутку від їх використання йде на оплату податків.

Рентабельність активів (ЕР) – Цей показник вимірює, наскільки ефективно підприємство генерує прибуток від своїх загальних активів. Він розраховується як відношення прибутку до оподаткування і сплати податку на прибуток до загальної суми активів. Висока рентабельність активів свідчить про те, що компанія ефективно використовує свої ресурси.

Ставка за позиковими ресурсами (icep) – Середньозважена вартість капіталу, яка включає в себе вартість усіх залучених позикових ресурсів. Ця ставка важлива для розрахунку вартості позик, які компанія бере для фінансування своєї діяльності.

Загальна сума залучених позикових коштів (ЗК) – Включає всі позикові кошти, які підприємство залучило, включаючи кредити та облігації.

Сума власного капіталу (ВК) – Включає всі кошти, залучені на правах власності. Це базовий ресурс, який компанія використовує для самофінансування та розвитку.

Важливість управління фінансовим важелем полягає в здатності оптимізувати взаємодію між вартістю позикових коштів і рентабельністю інвестицій. Позитивний ефект від використання фінансового важеля досягається, коли рентабельність інвестицій перевищує ставку за позиковими коштами. Це відомо як

диференціал фінансового важеля, який має бути позитивним для забезпечення ефективності використання залучених фінансових ресурсів.

Коли диференціал фінансового важеля позитивний, це означає, що кожна одиниця позикового капіталу генерує більше доходу, ніж вона коштує. В цьому випадку фінансовий важіль працює на збільшення рентабельності власного капіталу, ефективно збільшуючи прибуток від кожної інвестованої одиниці.

Однак зі збільшенням обсягу залучених позикових коштів часто зростає і їх вартість, що може призвести до зниження диференціалу фінансового важеля. Це зменшує як абсолютний, так і відносний фінансовий результат, що у підсумку може понизити ефективність використання фінансового важеля. Тому важливо ретельно вимірювати ризики та регулярно переоцінювати структуру капіталу з метою збереження оптимального співвідношення між власними та позиковими ресурсами. Все це вимагає розуміння ринкових умов, динаміки ставок та загальноекономічного контексту.

Так, коефіцієнт фінансового левериджу відіграє ключову роль у фінансовому управлінні підприємств і вказує на рівень використання залучених коштів для фінансування активів. Нормативне значення коефіцієнта левериджу в 1 говорить про те, що підприємство має рівні частки власних і позикових коштів. Однак у багатьох розвинених країнах більш типовим є коефіцієнт близько 1.5, що означає, що підприємства часто використовують більше позикових коштів порівняно з власними для фінансування своїх активів.

При цьому, важливо враховувати, що високі значення левериджу не завжди негативні і можуть бути ефективними в залежності від специфіки галузі та стабільності доходів. Компанії з стабільними та прогнозованими грошовими потоками, такі як комунальні підприємства чи фірми з довгостроковими контрактами, можуть дозволити собі вищий коефіцієнт левериджу. Також, підприємства з великою часткою ліквідних активів мають більшу фінансову гнучкість та можливість швидше відповідати на зобов'язання за позиками.

Загалом, правильне управління фінансовим левериджем вимагає глибокого аналізу фінансової стійкості компанії, її доходів та активів, а також гнучкого

підходу до вибору фінансової стратегії, залежно від конкретних умов і ринкової кон'юнктури.

Використання фінансового важеля дійсно вимагає від фінансових аналітиків та менеджменту компанії високої уваги та розуміння. Оскільки збільшення частки позикового капіталу може спричинити підвищення кредитних ставок з боку кредиторів, аналіз стану диференціалу фінансового важеля стає критично важливим. Кредитори, реагуючи на збільшення ризику, можуть підвищити вартість кредитування, що може негативно позначитися на фінансовому стані компанії.

Аналітики повинні уважно визначати максимально можливий обсяг кредиту, який компанія може дозволити собі за прийнятною максимальною ставкою, враховуючи диференціал між вартістю позикових ресурсів та рентабельністю інвестицій. Це допомагає не тільки в плануванні продажів та інвестиційних проектів, але й у формуванні стратегій виплат власникам компанії.

Однак слід пам'ятати, що розрахунок фінансового важеля, як і будь-які фінансові показники, не надає повної картини стану компанії. Він потребує детального аналізу та інтерпретації причин отриманих значень. Складність інтерпретації цього показника вимагає від аналітиків високої кваліфікації та глибокого розуміння фінансових процесів в компанії. Тому, ефективне використання фінансового важеля є показником не тільки фінансової стратегії компанії, але й рівня професіоналізму її фінансового відділу.

3 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ТЕХНОСЕРВІС»

Для аналізу ефективності управління фінансовою діяльністю ПАТ »Техносервіс», можна використати декілька ключових методів і показників, які допоможуть оцінити стан підприємства і якість його фінансового управління на основі доступних даних фінансової звітності за період з 2013 по 2023 роки.

1. Аналіз рентабельності:

Рентабельність активів (ROA): цей показник вимірює, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для генерації прибутку (рис. 3.1).

Рентабельність власного капіталу (ROE): показує, як ефективно підприємство використовує інвестиції власників (рис. 3.1).

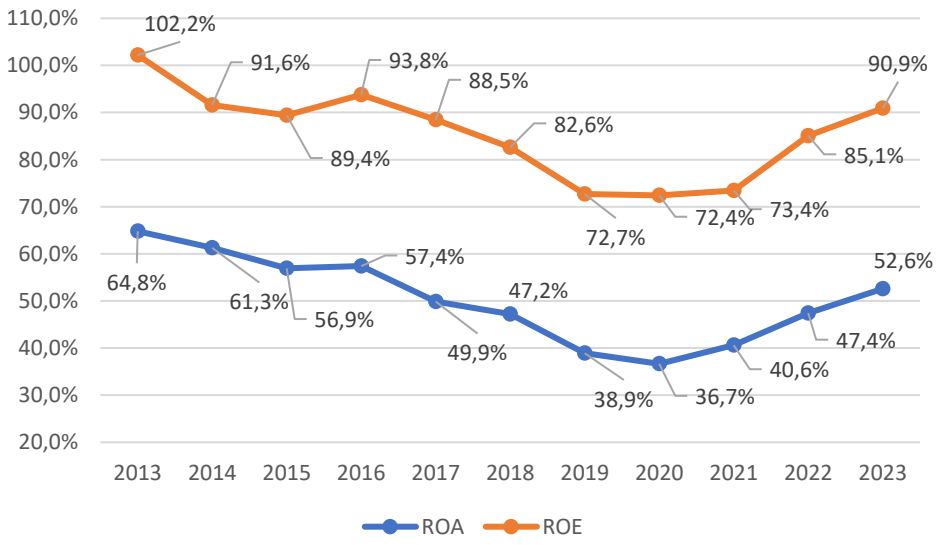

Рисунок 3.1 – Показники рентабельності (авторська розробка)

На графіку представлено динаміку двох ключових показників рентабельності для ПАТ «Техносервіс»: рентабельності активів (ROA) та рентабельності власного капіталу (ROE) з 2013 по 2023 рік. Спостерігається стійке зниження ROA з 2013 року, де показник був 64.8%, до 2020 року, де він склав 36.7%. Після 2020 року ROA злегка відновився, досягнувши 40.6% в 2021 році та 47.4% у 2022 році, після чого знову знизився до 52.6% у 2023 році. ROE продемонстрував більш позитивну динаміку. В

2013 році показник становив 102.2%, після чого він знизився до 82.6% у 2019 році. З 2020 по 2023 рік ROE зростав, досягнувши 90.9% у 2023 році, що свідчить про покращення ефективності використання власного капіталу компанії.

Тенденція зниження ROA може свідчити про погіршення ефективності використання активів компанії. Це може бути пов'язано з багатьма факторами, включаючи збільшення непродуктивних активів, зниження загальної продуктивності або збільшення заборгованості. Покращення ROE з часом може свідчити про ефективне використання власного капіталу, оптимізацію витрат або успішне використання фінансового левериджу. Важливо проаналізувати додаткові фактори та зовнішні умови, які могли б вплинути на ці зміни, включаючи ринкову кон'юнктуру, зміни в обсязі продажів, особливо з огляду на значну частину продукції, яка реалізується на експорт.

2. Аналіз ліквідності (рис. 3.2):

Коефіцієнт поточної ліквідності: відображає здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності: аналізує можливість підприємства виплатити короткострокові зобов'язання без продажу запасів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає здатність компанії покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів.

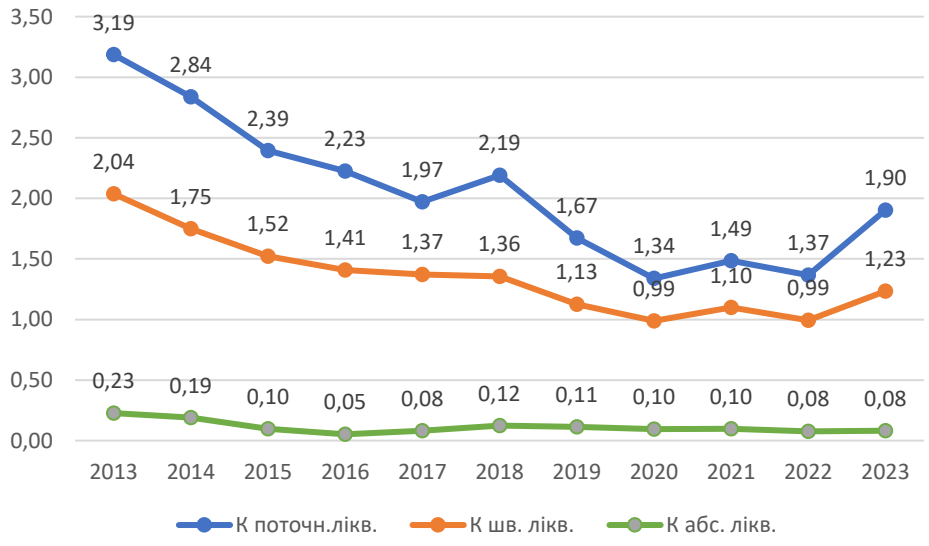

Рисунок 3.2 – Показники ліквідності (авторська розробка)

На графіку представлено динаміку трьох ключових показників ліквідності для ПАТ «Техносервіс» з 2013 по 2023 рік: коефіцієнт поточної ліквідності (К поточн. лікв.), коефіцієнт швидкої ліквідності (К шв. лікв.) та коефіцієнт абсолютної ліквідності (К абс. лікв.).

Коефіцієнт поточної ліквідності (синій графік): Починається з 3.19 у 2013 році та спостерігається тенденція до зниження до 2023 року, коли коефіцієнт досягає значення 1.23. Загальний тренд показує поступове зменшення цього показника, що може свідчити про зниження загальної ліквідності компанії, тобто компанія має менше поточних активів для покриття своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (помаранчевий графік): Зменшується від 2.04 у 2013 році до 0.99 у 2020 році, потім знову підвищується до 1.37 у 2022 році, і знижується до 1.10 у 2023 році. Цей коефіцієнт також вказує на загальне зниження ліквідності, але зі злегка меншою швидкістю порівняно з коефіцієнтом поточної ліквідності. Значення нижче 1 у 2020 році може вказувати на потенційні проблеми з ліквідністю, особливо якщо компанія має термінові зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (зелений графік): Набагато нижчий за інші коефіцієнти, що є звичайним, оскільки він вимірює найбільш ліквідні активи (готівка, еквіваленти готівки). Коефіцієнт знаходиться на досить стабільному рівні з незначними коливаннями від 0.05 до 0.23, що вказує на певну стабільність у управлінні найбільш ліквідними активами.

Зменшення коефіцієнтів поточної і швидкої ліквідності протягом декількох років може вказувати на зменшення ліквідності компанії, що потенційно збільшує фінансовий ризик. Стабільність коефіцієнта абсолютної ліквідності свідчить про здатність компанії управляти своїми найбільш ліквідними ресурсами. Оцінка цих показників у контексті інших фінансових і операційних даних допоможе краще зрозуміти фінансове здоров'я компанії.

3. Аналіз фінансової стабільності (рис. 3.3):

Коефіцієнт заборгованості: визначає частку заборгованості в структурі капіталу.

Коефіцієнт фінансового важеля: показує, наскільки підприємство залежить від залучених коштів.

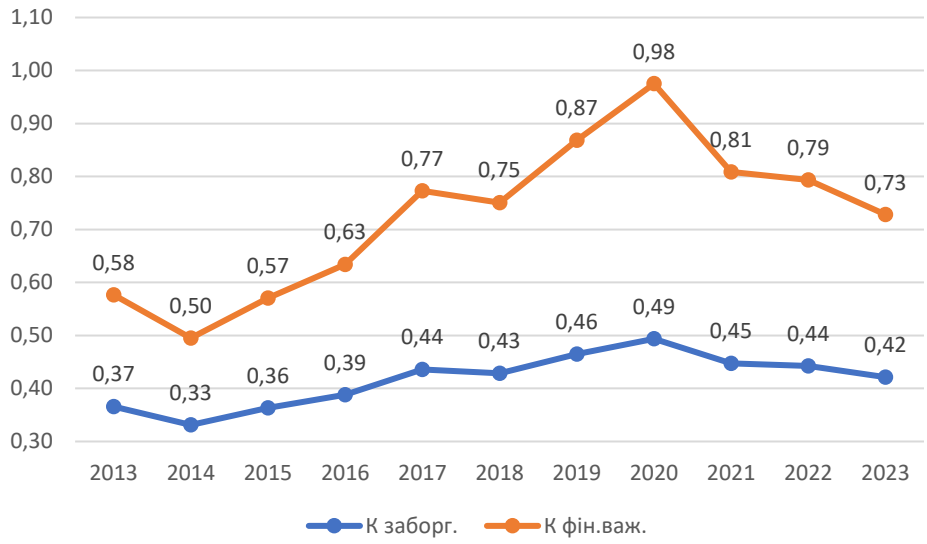

Рисунок 3.3 – Показники фінансової стійкості (авторська розробка)

На представленому графіку показано зміни у показниках коефіцієнта заборгованості (синій графік) та коефіцієнта фінансового важеля (помаранчевий графік) для ПАТ «Техносервіс» протягом періоду з 2013 по 2023 рік.

Коефіцієнт заборгованості (К заборг.) Цей показник відображає частку залучених коштів (позикового капіталу) в загальній структурі капіталу підприємства. Значення коефіцієнта заборгованості залишається відносно стабільним і невисоким впродовж періоду, починаючи з 0.37 у 2013 році та поступово знижуючись до 0.42 у 2023 році. Загальний тренд показує дуже легке коливання, але в основному стабільне зниження, що може свідчити про зменшення залежності компанії від зовнішнього фінансування.

Коефіцієнт фінансового важеля (К фін. важ.). Цей показник відображає ступінь використання компанією позикових коштів для фінансування своєї діяльності порівняно з власним капіталом. Коефіцієнт розпочинається на рівні 0.58 у 2013 році та зростає, досягаючи максимуму 0.98 у 2019 році. Це зростання може свідчити про збільшення використання позикових коштів в структурі капіталу компанії. Після 2019

року спостерігається зниження до 0.79 у 2021 році та легке підвищення до 0.73 у 2023 році.

Низький та стабільний коефіцієнт заборгованості вказує на те, що компанія не сильно залежить від зовнішнього фінансування, але коефіцієнт фінансового важеля показує, що в структурі капіталу збільшилася частка позикових коштів. Це може вказувати на стратегічне використання позик для розширення діяльності або інвестицій у нові проекти. Загальний тренд в коефіцієнті фінансового важеля показує, що після певного періоду збільшення залучення позикових коштів компанія почала знижувати їх частку, що може свідчити про консолідацію її фінансового стану та потенційне прагнення до зниження фінансових ризиків.

4. Аналіз оборотності активів (рис. 3.4):

Коефіцієнт оборотності запасів: визначає, як часто за рік компанія продала і замінила свої запаси.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: показує, наскільки ефективно підприємство управляє кредитуванням своїх клієнтів і збором боргів.

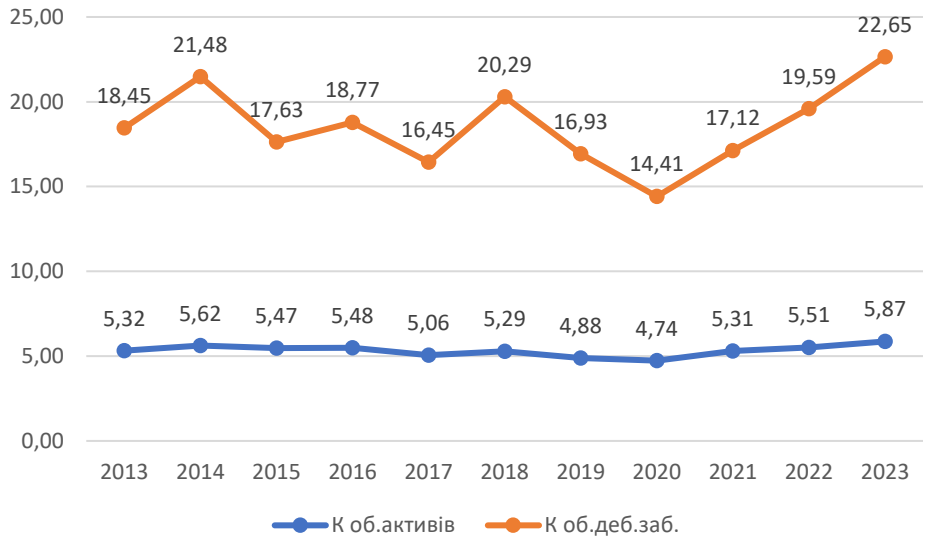

Рисунок 3.4 – Показники оборотності

На графіку представлено два ключові показники для ПАТ «Техносервіс»: коефіцієнт оборотності активів (синій графік) та коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (помаранчевий графік) за період з 2013 по 2023 рік.

Коефіцієнт оборотності активів (К об.активів). Цей показник відображає, скільки разів за рік компанія здатна використовувати свої загальні активи для генерації доходів. Високий коефіцієнт вказує на ефективне використання активів. Показник залишається досить стабільним з незначними коливаннями від 5.32 в 2013 році до 5.87 в 2023 році. Це свідчить про стабільну ефективність використання активів компанії впродовж часу.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (К об.деб.заб.). Цей показник вимірює, як часто компанія здатна стягувати свої платежі від клієнтів протягом року. Вищий коефіцієнт вказує на швидше стягнення дебіторської заборгованості. Показник коливається з більшими амплітудами, починаючи від 18.45 в 2013 році і знижуючись до 14.41 в 2019 році, після чого знову зростає до 22.65 в 2023 році. Загальний тренд показує значні коливання, які можуть вказувати на періоди змін в умовах кредитування клієнтів, економічних умов або внутрішньої політики стягнення боргів.

Стабільність коефіцієнта оборотності активів показує, що компанія здатна утримувати свою ефективність використання активів на рівному рівні, що є позитивним сигналом для інвесторів і кредиторів. Значні коливання в коефіцієнті оборотності дебіторської заборгованості можуть вказувати на зміну управлінських стратегій або на зміни в платоспроможності клієнтів, що вимагає додаткового аналізу для визначення причин таких коливань і потенційних ризиків для ліквідності компанії.

5. Аналіз прибутковості:

Валовий прибуток та чистий прибуток (рис. 3.5).

Інтерпретація цих показників дозволить визначити, наскільки ефективно керівництво ПАТ «Техносервіс» управляє фінансовими ресурсами, реагує на зміни в економічному середовищі та оптимізує свою діяльність з урахуванням ринкових вимог. З огляду на стабільні ринки збуту та високу культуру виробництва, можна очікувати позитивні тренди в результатах фінансової звітності, але точний аналіз допоможе підтвердити або спростувати цю гіпотезу.

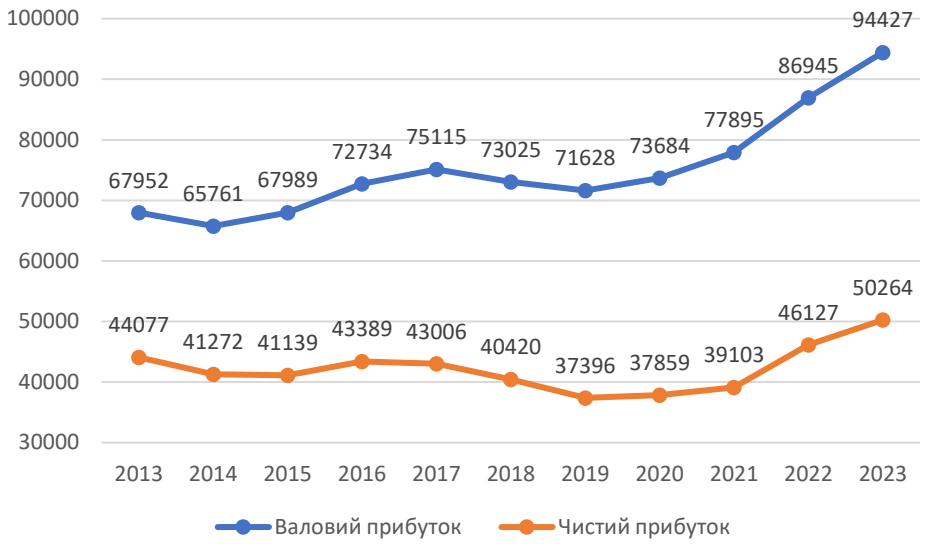

Рисунок 3.5 – Показники прибутковості

На графіку показано динаміку валового прибутку (синій графік) та чистого прибутку (помаранчевий графік) для ПАТ «Техносервіс» протягом періоду з 2013 по 2023 рік. Спостерігається стійке зростання валового прибутку від 44077 тис. в 2013 році до 94427 тис. в 2023 році. Це може свідчити про покращення загальних виручок компанії, збільшення обсягів продажів або покращення умов реалізації продукції. Зростання валового прибутку є постійним і значним, що вказує на ефективне управління виручкою та витратами виробництва.

Чистий прибуток також зазнав зростання, але з помітними флуктуаціями. Значення знизилося від 44077 тис. в 2013 році до 39103 тис. в 2020 році, після чого почало зростати і досягло 50264 тис. в 2023 році. Зниження чистого прибутку до 2020 року може бути викликано збільшенням оперативних витрат, зростанням податкових відрахувань, або зовнішніми економічними факторами, які пізніше були виправлені, відновлюючи зростання чистого прибутку.

Валовий прибуток та чистий прибуток мають загальний тренд до зростання, що вказує на загальне покращення фінансової ефективності та прибутковості компанії. Флуктуації в чистому прибутку вказують на періоди, коли компанія могла зазнавати збільшених витрат або податкових відрахувань, які потребують додаткового аналізу для з'ясування причин.

Зростання чистого прибутку в останні роки може вказувати на ефективні стратегії управління витратами, зниження витрат або успішне впровадження нових проектів чи ринкових стратегій.

Фінансове управління на підприємстві полягає в оптимізації обігу та розподілу коштів, метою якого є не лише досягнення загальних цілей підприємства, але й врахування інтересів окремих співробітників. Процес управління фінансами спрямований на покращення продуктивності та реалізацію фінансових цілей через вплив на різні рівні та структури ресурсів. Звідси випливає, що ключове завдання фінансового управління — це забезпечення фінансової стійкості, що можливе через вплив на такі аспекти внутрішнього середовища як:

– управлінські та організаційні структури;

– виробничі процеси;

– фінансові механізми.

Фінансово-економічні аспекти включають аналіз композиції та організації фінансових ресурсів. Це може бути досягнуто через детальне дослідження фінансових звітів та проведення всебічного фінансового аналізу операцій підприємства. Оптимізація структури капіталу та джерел його надходження, включаючи баланс між власними та позиковими коштами, є ключовим. Всі ініціативи у сфері управління фінансами мають бути направлені на зростання прибутковості, ліквідності та рентабельності бізнесу. Збільшення прибутків вимагає розробки ефективного механізму їх розподілу і визначення оптимальної частини для реінвестицій та подальшого розвитку виробництва. Таким чином, управління фінансами на сучасному підприємстві вимагає не тільки щоденного, але й стратегічного планування, що включає аналіз, облік, контроль та коригування фінансових операцій. Сучасний фінансовий менеджер має створити гнучку та адаптивну систему управління фінансами, здатну до саморозвитку.

Ефективне управління фінансами на підприємстві тісно пов'язане з раціональним розподілом усіх доступних ресурсів. Ось декілька ключових напрямків для оптимізації фінансового стану, які ми розглянемо більш детально:

Підвищення швидкості оборотності оборотних засобів – Це забезпечує вивільнення ресурсів, які можуть бути використані для зниження заборгованості або для розширення виробництва. Підвищення швидкості обороту також може сприяти оновленню основних фондів.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю – Важливо встановити чіткі критерії та межі для дебіторської заборгованості, як для компанії в цілому, так і для окремих контрагентів. Ретельне управління кредитною політикою може значно підвищити фінансову стабільність.

Оптимізація структури капіталу – Збільшення частки власного капіталу є ключовим для підвищення фінансової незалежності та стійкості. Важливо визначити оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом, що відповідає потребам підприємства і ринковим умовам.

Планування грошових потоків – Розробка детального платіжного календаря дозволяє ефективно управляти грошовими потоками, гарантувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань і мінімізувати ризики неплатоспроможності. План грошових потоків повинен бути гнучким та адаптованим до змін у фінансових умовах і ринковій кон'юнктурі.

Ці заходи не тільки сприяють збільшенню прибутковості та ліквідності, але й створюють основу для стійкого та балансованого розвитку підприємства, а також підвищують його конкурентоспроможність на ринку.

ВИСНОВКИ

Фінансова незалежність і репутація підприємства тісно пов'язані з наявністю достатнього обсягу власного капіталу, який є показником майнової та оперативної автономії підприємства, а також основним джерелом його фінансування. Важливим аспектом для будь-якого бізнесу є підтримка балансу, де власний капітал переважає позиковий, що демонструє раціональність у використанні ресурсів. Однак залучення позикових коштів здійснюється лише при наявності адекватного обсягу власних ресурсів.

У сучасних умовах підприємства використовують фінансові ресурси для покриття поточних витрат, інвестицій у розвиток, розширення виробництва, реконструкцію та модернізацію обладнання. У процесі управління цими ресурсами, підприємства вступають у економічні відносини з різними сторонами, включаючи контрагентів, державу, фінансові інститути та інші суб'єкти господарювання.

Для створення фінансових ресурсів компанії важливо здійснювати планування їхньої структури так, щоб домінуючу роль у загальному капіталі займали власні кошти. Ситуація, в якій рівень залученого капіталу зрівнюється з власними коштами або навіть перевищує їх, може негативно вплинути на фінансовий стан компанії через необхідність здійснення додаткових виплат кредиторам, що також вказує на залежність компанії від позик. Відтак, одним з основних завдань для фінансових менеджерів є аналіз вигоди від використання позикових коштів. Тому, для забезпечення фінансового добробуту, здатності сплачувати борги та стабільності компанії, необхідно обережно складати структуру фінансування і раціонально розподіляти фінансові ресурси.

Для забезпечення зростання прибутків компанії, усунення причин збитковості та зміцнення стабільності фінансової системи компанії критично важливо здійснювати регулярний аналіз та оцінку ефективності використання фінансових ресурсів. Точність цього аналізу безпосередньо впливає на ефективність фінансових рішень, що приймаються. Це є необхідним для оптимального управління як власними коштами, так і залученими фінансовими ресурсами. Дослідження

ефективності використання фінансів становить основу для впровадження заходів щодо покращення контролю над фінансовими потоками та більш ефективного розподілу прибутків, що в кінцевому підсумку сприяє підвищенню вартості підприємства.

Отже, фінансова діяльність має бути спрямована на формування фінансових ресурсів, які представляють собою кількісно-якісний аспект фінансового успіху компанії. Вони включають в себе всі накопичення, які компанія має під своїм контролем, а також всі надходження, доходи та інші кошти. Ці ресурси є важливими для виконання фінансових обов'язків і служать ключовим показником для розвитку фінансової складової діяльності організації. Компанія використовує різні типи фінансових ресурсів, зокрема позиковий капітал, власний капітал і додаткові фінансові джерела, для підвищення своєї ефективності. Важливо для власників визначати і належно управляти цими ресурсами, щоб забезпечити максимальні фінансові переваги для підприємства. Роль фінансових ресурсів у діяльності будь-якої фірми є вирішальною, оскільки вони мають потенціал швидко перетворюватися на інші економічні ресурси, сприяючи розвитку підприємства і економіки в цілому через їхнє ефективне і раціональне використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Al-Zoubi H. A., O'Sullivan J. A., Alwathnani A. M. Business cycles, financial cycles and capital structure. Annals of Finance. 2018. №14(1). P. 105-123. doi:10.1007/s10436-017-0306-z
2. Ardalan K. Capital structure theory: Reconsidered. Research in International Business and Finance. 2017. № 39. P 696-710. doi:10.1016/j.ribaf.2015.11.010
3. Berent T. S. The financial leverage paradox. the confusion surrounding the leverage concept. Argumenta Oeconomica. 2020. № 1. P. 301-320. doi:10.15611/aoe.2020.1.12
4. Bui T. N. How do financial leverage and supply chain finance influence firm performance? evidence from construction sector. Uncertain Supply Chain Management. 2020. № 8(2). P 285-290. doi:10.5267/j.uscm.2019.12.003
5. Chen Z., Harford J., Kamara, A. Operating leverage, profitability, and capitala structure. Journal of Financial and Quantitative Analysis. 2019. № 54(1). 369-392. doi:10.1017/S0022109018000595
6. Choi P. M. S., Chung C. Y., Kim D. Corporate tax, financial leverage, and portfolio risk. North American Journal of Economics and Finance. 2020. № 54 doi:10.1016/j.najef.2020.101264
7. el Alaoui A. O., Ismath Bacha O., Masih M., Asutay M. Leverage versus volatility: Evidence from the capital structure of european firms. Economic Modelling. 2017. № 62. P. 145-160. doi:10.1016/j.econmod.2016.11.023
8. Hadinugroho B., Haryono T., Payamta Trinugroho I. Leverage, firm value and competitive strategy: Evidence from indonesia. International Journal of Economic Policy in Emerging Economies. 2018. № 11(5). P. 487-508. doi:10.1504/IJEPEE.2018.094806
9. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.
10. Акуленко В.Л., Захаркін О.О., Дунаєв М.С. Тенденції розвитку ринку деривативів в Україні та світі. Ефективна економіка. 2021. №5. – URL:

http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8874. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.72.

11. Акуленко В.Л., Захаркін О.О., Несторенко Д.В. Аналіз дохідності та ризику альтернативних інструментів інвестування в Україні. Причорноморські економічні студії. 2019. – Випуск 48 (частина 3). С. 40-46. URL: http://journals//2019/48_3_2019/8.pdf.
12. Альошина Л.Є. Капіталізація підприємств як чинник їх фінансової стійкості // Управління у сферах фінансів, оподаткування, страхування та кредиту. Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2019. № 5. С. 152-153.
13. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. І. Аранчій. – К. : Професіонал, 2004. – 304 с.
14. Бедринець М.Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
15. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. М. Бердар. – К. : ЦУЛ, 2010. – 352 с.
16. Бердар М.М. Складові оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2015. Вип. 21. С. 272 – 279.
17. Бержанір І. А. Діагностика формування фінансового капіталу суб'єктів господарювання. Modern Economics. 2021. № 25(2021). С. 6-11. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-01.
18. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. Фінанси України. 2010. № 4. С. 112–119.
19. Близнюк О.П., Брезинська А.П., Іванюта О.М. Управління фінансовими ресурсами підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2016. 253 с.
20. Бродська І. І. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Вип. 7(25). Ч. 1. 2010. С. 184–186.
21. Васильєва Т.А., Боронос В.М., Захаркін О.О., Білоус Ю.Г. Стейкхолдерський

підхід до моніторингу діяльності підприємства в системі стратегічного управління. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 1. С.43-52. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.1-21.

22. Великій Ю. М., Тєшева Л. В., Височін З. В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 29. С. 68–72.
23. Воробйов Ю.М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств. Фінанси України. 2001. №2. С. 77-85.
24. Гаврилко П. П. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2016. № 3. С. 131–132.
25. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
26. Душак М.І. Структура капіталу як умова формування ефективної фінансової архітектури підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2018. № 3. С. 44-53. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2018.3-7.
27. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
28. Захаркін О. О. Роль інновацій у нарощенні вартості українських підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2014. №3. С. 90–101.
29. Захаркін О. О. Фактори формування вартості в контексті вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством. Бізнес Інформ. 2014. №7. С. 208–214.
30. Захаркін О., Небаба Н., Лебідь О., Змінко В., Корнєєв М. Цифрова мультирівнева система управління транспарентністю фінансових відносин. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки.*. 2024. 326 №1. С. 403-409. DOI: 10.31891/2307-5740-2024-326-63.
31. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Соломко Ю.О., Івницька К.С. Аналіз традиційних та інноваційних інструментів фінансування суб'єктів господарювання. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 2. С.

55-64. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2020.2-06.

32. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Шамкало К.Ю. Порівняльний аналіз волатильності українського та американського фондового ринку з урахуванням часового горизонту інвестування. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 1 (12), С.166-171. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/32.pdf.
33. Захаркін, О. О., Бойко, А. В., & Сокол, Л. В. (2023). Цифрові технології та інструменти забезпечення фінансової безпеки бізнесу . Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (10). https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-08-02.
34. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів. – Чернівці : Золоті литаври, 2007. – 274 с.
35. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
36. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб’єктів підприємництва: / О.М. Кравчук, В.П. Лещук. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 503 с.
37. Крупка М.І., Демчишак Н.Б., Гриб В.М. Структурний аналіз інноваційної діяльності підприємств в Україні у контексті формування пріоритетів фінансового регулювання. Світ фінансів. 2019. № 3. С. 37-52.
38. Ксьодз С. М., Сапригіна О. В. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 612–614.
39. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб’єктів підприємництва : навч. посіб. / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 218 с.
40. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: http://www.ukrstat.gov.ua.
41. Привалова Л.В., Шило Л.А. Роль фінансових ресурсів у структурі капіталу підприємства. Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2012. № 1(27). С. 146–152.
42. Роєнко К.В. Свистун Л.А. Особливості та проблеми формування фінансових

ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. Молодий вчений. 2017. № 11(51). С. 1285-1289.

43. Сіліна І. В. Хацер М. В. Управління фінансовим станом підприємством в кризових умовах. Економіка та держава. 2015. № 11. С. 85–88.
44. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
45. Федоренко А. В. Додаткові джерела фінансування підприємств реального сектора й економічні механізми залучення інвестиційних ресурсів у виробництво. Світ фінансів. 2017. Вип. 1. С. 100-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2017_1_11
46. Філімоненков О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2004. 328 с.
47. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів] / Г. І. Філіна. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.
48. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; за ред. А. М. Поддєрьогіна. – Вид. 6-те, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.
49. Фінансова діяльність підприємств: [навч. посіб.] / [Аранчій І. В., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю. Черненко Л. В.] - К.: ВД "Професіонал", 2004.-240 с.
50. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін. ; за заг. ред. О. О. Терещенка. – К. : КНЕУ, 2006. – 312 с.
51. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. Фінанси України. 2013. № 6. С. 45-59.
52. Чухрай Н.І., Матвій С.І. Реінжиніринг бізнес-процесів у централізації управління промисловим підприємством. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2015. № 3. С. 172—181.
53. Шевченко Т.Є., Лозовська О. І. Методичні підходи до управління фінансовою стратегією підприємства. Сучасні проблеми економіки та підприємництво.

2014. Вип. 14. С. 225–230.

54. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3. С. 284–289.
55. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства. Вісник НТУ «ХПІ». 2013. № 50(1023). С. 182–187.
56. Ярошевська О. В., Кулько-Лабинцева І. В. Джерела залучених фінансових ресурсів на промислових підприємствах. Економіка та держава. 2020. № 10. С. 30–33. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.10.30
57. Яцух О. О. Оцінка вартості позичених фінансових ресурсів, залучених у господарську діяльність сільськогосподарських підприємств. Інноваційна економіка. 2019. № 1-2. С. 194-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2019_1-2_29.

Додаток А

Фінансова звітність ПАТ «Техносервіс»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)												
Актив	**Код рядка**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
I. Необоротні активи												
Нематеріальні активи:	1000	1569	3346	1738	3271	6043	6728	9615	11578	11348	12899	11258
первісна вартість	1001	5076	7011	5537	7253	10127	11009	14008	16150	16130	17764	16272
накопичена амортизація	1002	3507	3665	3799	3982	4084	4281	4393	4572	4782	4865	5014
Основні засоби:	1010	19911	20447	20286	21017	22356	22828	23977	25891	26415	27347	27534
первісна вартість	1011	35716	35665	34643	35563	37061	37804	38518	40365	40216	40869	40585
знос	1012	15805	15218	14357	14546	14705	14976	14541	14474	13801	13522	13051
Інвестиційна нерухомість:	1015	8004	6889	7405	9270	11736	9793	9720	7994	7200	8587	7858
первісна вартість	1016	11159	10381	11182	13065	14903	13679	14399	13354	11804	13668	12923
знос	1017	3155	3492	3777	3795	3167	3886	4679	5360	4604	5081	5065
інші фінансові інвестиції	1035	501	532	577	624	669	702	739	789	839	885	932
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	131	164	241	334	380	412	465	542	588	644	703
Відстрочені податкові активи	1045	1940	2105	2233	2399	2591	2747	2891	3023	3212	3380	3519
Необоротні активи	1095	32056	33483	32480	36915	43775	43210	47407	49817	49602	53742	51804
II. Оборотні активи												
Запаси	1100	12966	13008	14502	14190	12886	16184	15944	13958	12172	11861	15409
Виробничі запаси	1101	6127	5676	5880	7446	6854	7768	6879	7398	5273	5299	6427
Незавершене виробництво	1102	2371	1981	2402	1411	1309	1622	2934	1746	1117	2141	2932
Готова продукція	1103	3110	3778	4960	3458	3534	4961	4622	3334	3969	3201	4677
Товари	1104	1358	1573	1260	1875	1189	1833	1509	1480	1813	1220	1373
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11950	8821	11753	10450	12312	7463	11365	15632	10891	7767	2886
Дебіторська заборгованість за розрахунками:												
за виданими авансами	1130	3027	2650	3611	3782	4509	4810	4998	5918	5942	6751	6667
з бюджетом	1135	1288	2368	2806	3778	5000	5684	6197	7132	7518	7033	8585
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3330	3788	4271	4077	4714	4377	5161	5250	5534	5816	6609
Гроші та їх еквіваленти	1165	2563	2254	1609	910	1755	2402	3318	3804	3086	2404	1862
Інші оборотні активи	1190	837	987	1233	1500	1263	1530	1744	1758	1552	1847	1745
Оборотні активи	1195	35961	33876	39785	38687	42439	42450	48727	53452	46695	43479	43763
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	1300	68017	67359	72265	75602	86214	85660	96134	103269	96297	97221	95567
Пасив	**Код рядка**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
I. Власний капітал												
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	29447	29447	29447	29447	29447	29447	29447	29447	29447	29447	29447
Капітал у дооцінках	1405	1464	1832	2165	2507	3036	3375	3838	4284	4604	5059	5586
Додатковий капітал	1410	1373	1665	1533	1128	1494	1204	1607	1837	1917	2581	2171
Резервний капітал	1415	2949	3264	4448	4734	6179	6924	8168	8423	8479	8637	9704
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7901	8843	8417	8443	8464	7980	8389	8296	8795	8485	8397
Власний капітал	1495	43134	45051	46010	46259	48620	48930	51449	52287	53242	54209	55305
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення												
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	3890	3933	3958	4637	5218	5121	4696	5057	5134	5380	4945
Довгострокові кредити банків	1510	9634	6291	5464	7039	10479	11813	10365	5435	5856	5146	11583
Інші довгострокові зобов'язання	1515	72	148	215	290	356	414	494	555	625	688	747
Довгострокові зобов'язання	1595	13596	10372	9637	11966	16053	17348	15555	11047	11615	11214	17275
III. Поточні зобов'язання і забезпечення												
Короткострокові кредити банків	1600	4224	3462	6689	5039	7904	4745	14101	24181	15043	14462	4019
Поточна кредиторська заборгованість:												
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1033	1724	2627	3425	4402	5003	5801	6589	7581	8128	8977
за товари, роботи, послуги	1615	1521	1609	2079	2492	2371	2293	1831	1788	1583	1279	1776
за розрахунками з бюджетом	1620	1370	1626	1809	2014	2209	2439	2549	2690	2832	3048	3229
Поточні забезпечення	1660	1783	2055	1652	1791	1773	1733	1523	1206	894	1117	1382
Інші поточні зобов'язання	1690	1356	1460	1762	2616	2882	3169	3325	3481	3507	3764	3604
Поточні зобов'язання	1695	11287	11936	16618	17377	21541	19382	29130	39935	31440	31798	22987
Баланс	1900	68017	67359	72265	75602	86214	85660	96134	103269	96297	97221	95567

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ												
Стаття	**Код рядка**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	361585	378555	395568	414659	436480	453111	469424	489071	511731	535994	560576
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-293633	-312794	-327579	-341925	-361365	-380086	-397796	-415387	-433836	-449049	-466149
Валовий: прибуток	2090	67952	65761	67989	72734	75115	73025	71628	73684	77895	86945	94427
Інші операційні доходи	2120	8452	12024	16534	19908	24711	28873	32546	35926	39127	44105	48287
Адміністративні витрати	2130	-9141	-11351	-13682	-16033	-18909	-21489	-24061	-26269	-28612	-30833	-33115
Витрати на збут	2150	-5418	-7081	-8180	-9941	-11866	-13379	-14394	-15782	-17052	-18859	-20288
Інші операційні витрати	2180	-5505	-6907	-8771	-10558	-11830	-13297	-14692	-16138	-17178	-18876	-20440
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	56340	52446	53890	56110	57221	53733	51027	51421	54180	62482	68871
Інші фінансові доходи	2220	726	1209	743	1209	636	1052	698	1104	600	923	706
Інші доходи	2240	817	1283	669	1016	649	1003	824	1250	842	1163	618
Фінансові витрати	2250	-1176	-1405	-1799	-1908	-2151	-2360	-2489	-2776	-2916	-3191	-3489
Інші витрати	2270	-2955	-3201	-3333	-3513	-3909	-4135	-4455	-4829	-5019	-5124	-5409
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53752	50332	50170	52914	52446	49293	45605	46170	47687	56253	61297
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9675	9060	9031	9525	9440	8873	8209	8311	8584	10126	11033
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	44077	41272	41139	43389	43006	40420	37396	37859	39103	46127	50264